

De vaste commissie voor Asiel en Migratie heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Asiel en Migratie over de brief van 15 januari 2026 inzake de Geannoteerde agenda van de informele JBZ-Raad, 22–23 januari 2026 (Kamerstuk 32 317, nr. 989) en over de brief van 3 december 2025 inzake Antwoorden op vragen commissie over de o.a. de geannoteerde agenda van de formele JBZ-Raad, 8–9 december 2025 (Kamerstuk 32 317, nr. 978) (deel vreemdelingen- en asielbeleid) (Kamerstuk 32 317, nr. 983).

De voorzitter van de commissie,
Vijlbrief

De griffier van de commissie,
Burger

Inhoud

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

- **Inbreng van de leden van de PVV-fractie**
- **Inbreng van de leden van de VVD-fractie**
- **Inbreng van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie**
- **Inbreng van de leden van de CDA-fractie**
- **Inbreng van de leden van de JA21-fractie**
- **Inbreng van de leden van de BBB-fractie**

II Reactie van de Minister van Asiel en Migratie

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

Inbreng van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda inzake de JBZ-raad van 22 en 23 januari 2026 en de brief over de Raad van 8–9 december 2025. Deze leden hebben vragen over de geagendeerde stukken.

De Minister heeft met veel bombarie in de media laten weten dat hij een deal met Griekenland heeft gesloten over het overnemen van Dublinclaimanten, terwijl op grond van de huidige Dublin-verordening Griekenland al verplicht is als eerste land van inreis het asielverzoek te behandelen. De leden van de PVV-fractie vragen hoeveel Dublinclaimanten Nederland afgelopen vijftien jaar heeft opgenomen, terwijl deze verzoeken behandeld hadden moeten worden door Griekenland. Kan de Minister een schatting geven hoeveel dit Nederland gekost heeft? Wat zal de Nederlandse financiële bijdrage worden aan het solidariteitsmechanisme en voor welke periode zal de korting gelden?

De leden van de PVV-fractie lezen dat de deal met de Grieken voor het ingaan al geflopt is. Als de instroom toe zal nemen, zal deze deal meteen van tafel gaan volgens de Griekse Asielminister. Heeft de Minister deze voorwaarde besproken gedurende het bezoek? Zo ja, is hij zich ervan bewust dat bij het minste of geringste wij weer terugvallen in de huidige situatie?

Daarnaast lezen de leden van de PVV-fractie dat Nederland een Griekse shelter financiert voor statushouders. Hoeveel bedragen deze kosten, waarom draagt Nederland hieraan bij en wat krijgt Nederland hiervoor terug?

De leden van de PVV-fractie vragen de Minister waarom de Minister nog niet begonnen is met het prioriteren van de herbeoordeling van de Syriërs met een tijdelijke verblijfsvergunning, aangezien deze groep anders voor altijd mag blijven. Kan de Minister daarbij aangeven hoeveel van de bijna 69.000 Syriërs met een tijdelijke verblijfsvergunning in het eerste kwartaal omgezet zullen worden in onbepaalde tijd? Ook hebben deze leden vernomen dat Duitsland al meerdere malen Syriërs gedwongen heeft uitgezet. Waarom loopt Nederland wederom achter op het daadwerkelijk uitvoeren van gedwongen uitzettingen van Syriërs?

De leden van de PVV-fractie vragen of de Minister kan bevestigen dat het aantal asielaanvragen in Duitsland in 2025 met de helft is gedaald. Is de Minister het ermee eens dat dit gevolg is van de aanscherping van de grenscontroles? Zo ja, waarom worden het aantal Nederlandse controles afgeschaald in plaats van dat wij onze grenzen sluiten?

Inbreng van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda inzake de JBZ-raad van 22 en 23 januari 2026 en de brief over de Raad van 8–9 december 2025. Deze leden hebben vragen over de geagendeerde stukken.

De leden van de VVD-fractie verwelkomen dat duurzame terugkeer en re-integratie een centraal onderwerp vormen tijdens deze informele Raad. Deze leden onderstrepen dat het Europese asielstelsel alleen houdbaar is wanneer terugkeer van afgewezen asielzoekers daadwerkelijk plaatsvindt. Deze leden vragen zich hierbij af wat de inzet van de Minister is op het gebied van re-integratie. Maakt Nederland met landen waar afspraken bestaan over terugkeer ook afspraken op het gebied van re-integratie en draagt Nederland hier financieel aan bij? Begint het re-integratieproces pas in het land waarnaar wordt teruggekeerd of begint het re-integratieproces al in Nederland?

De leden van de VVD-fractie hebben met positieve interesse gelezen over het politieke akkoord op 18 december 2025 over onder andere de introductie van een Europese lijst van veilige herkomstlanden. Deze leden vragen zich hierbij af of het voor Nederland ook weer mogelijk wordt om een nationale lijst te hanteren die verder gaat dan de Europese lijst. Indien dit mogelijk is, acht de Minister het dan opportuun om zo'n nationale lijst opnieuw in te voeren en om hierbij gebruik te maken van de mogelijkheid om ook delen van landen veilig te verklaren?

De leden van de VVD-fractie onderschrijven de doelstellingen van een voorstel voor een nieuw terugkeerverordening en zijn verheugd met de urgentie die de Minister op dit onderwerp laat zien. Wel constateren deze leden dat in het Europees Parlement inmiddels ruim 2400 amendementen zijn ingediend. In hoeverre acht de Minister het nog realistisch om de terugkeerverordening tegelijk met de overige wetsonderdelen van het Europese Asiel- en Migratiepact in te laten gaan?

Voorts vragen de leden van de VVD-fractie hoe de Minister aankijkt tegen de terughoudendheid binnen de Raad ten aanzien van verplichte wederzijdse erkenning van terugkeerbesluiten. Deelt de Minister de opvatting van de VVD-fractie dat vrijwillige erkenning onvoldoende zal zijn om terugkeer daadwerkelijk te versnellen? In hoeverre heeft de Minister contact met ambtsgenoten van andere Europese lidstaten en zijn er andere lidstaten die eenzelfde opvatting hebben over het erkennen en uitvoeren van terugkeerbesluiten?

Inbreng van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda inzake de JBZ-raad van 22 en 23 januari 2026. Deze leden hebben vragen over de geannoteerde agenda.

Solidariteitspool

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie constateren dat op dit moment het solidariteitsmechanisme onvoldoende functioneert. Klopt het dat op dit moment 8.921 van de 21.000 opvangplekken zijn gerealiseerd? Kan de Minister aangeven wat de gevolgen zijn als de afgesproken 21.000 plekken niet worden gerealiseerd? Wat is het gevolg hiervan voor Nederland specifiek?

Klopt het dat de gezamenlijke contributie aan het solidariteitsfonds op dit moment iets meer dan 116 miljoen euro is en dus ook achterblijft op de afgesproken 420 miljoen euro? Kan de Minister aangeven wat de gevolgen zijn als er niet wordt voldaan aan het afgesproken bedrag voor het solidariteitsfonds? Wat voor gevolgen heeft dit voor Nederland specifiek? Heeft Nederland al voldaan aan de 21, 9 miljoen euro bijdrage, zoals berekend door de Europese Commissie? Zo nee, op welk termijn is het kabinet van plan dit te doen?

Wat is de reactie van de Minister op het besluit van Hongarije en Slowakije om geen bijdrage te leveren aan de solidariteitspool? Erkent het kabinet dat dit zeer onwenselijk is voor de werking van de pool? Zo ja, op welke wijze en op welk termijn kunnen deze landen gedwongen worden om dat alsnog te doen? Wat zijn de gevolgen en sancties voor het niet bijdragen aan de solidariteitspool zonder een uitzonderingspositie en zullen deze sancties worden ingezet?

Afghanistan

Het kabinet gelooft dat het bevorderen van terugkeer naar Afghanistan gebaat is bij een gezamenlijke en gecoördineerde aanpak in Europees verband. Toch moeten de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie constateren dat Nederland, nog los van het feit dat het Taliban-regime op geen enkele wijze voldoet aan mensenrechtennormen en er sprake is van grove schendingen van vrouwenrechten, al heeft besloten enkele vrouwen terug te sturen naar Afghanistan. Hoe rijmt dit volgens de Minister met elkaar? Welke andere landen zijn, naast Duitsland en Nederland, ook overgegaan tot het terugsturen van niet alleen mensen die een gevaar vormen voor de openbare orde en veiligheid, maar ook het terugsturen van kwetsbare groepen, zoals vrouwen? Erkent de Minister dat specifiek vrouwenrechten onder de Taliban sterk zijn ingeperkt, dat vrouwen geen onderwijs kunnen genieten, bijna niet meer mogen werken en de zeer beperkende kledingvoorschriften streng worden gehandhaafd?

Daarnaast lezen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie dat de inzet voornamelijk gericht is op vrijwillige terugkeer. Deze leden zijn zeer benieuwd naar welke groepen ervoor zouden kiezen om eerst hierheen te vluchten en nu de Taliban volledig aan de macht is, weer terug te keren naar Afghanistan. Kan de Minister nader toelichten hoe dit eruit ziet en om welke (groepen) mensen dit gaat? Gaat het hier ook om vrouwen?

Memorandum of Understanding tussen de EU en India

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen in de brief over de geannoteerde agenda dat Nederland in Beneluxverband werkt aan afspraken met India over terugkeer en migratie vanuit India. Kan de Minister deze afspraken nader toelichten? Wanneer verwacht de Minister concrete afspraken hierover te hebben gemaakt en om welke aantallen zou dit gaan?

Syrië

Klopt het dat sinds mei vorig jaar Frontex bezig is met het opzetten van een vrijwillig terugkeerprogramma ten aanzien van Syrische vluchtelingen, waar inmiddels meer dan 14 EU-landen gebruik van hebben gemaakt? Zo ja, kan de Minister aangeven welke landen dit zijn? Kan de Minister aangeven hoe dit programma eruit ziet en welke positieve maatregelen hierbij worden ingezet? Is Nederland van plan om gebruik te maken van dit programma?

Klopt het dat een aanvraag voor de verhoogde terugkeerondersteuning mogelijk was tot 1 januari 2026? Is de Minister voornemens dit te verlengen? Zo nee, waarom niet?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vinden het goed dat het kabinet stelt gastlanden in de regio te blijven ondersteunen in hun inspanningen om vluchtelingen op te vangen en te beschermen zolang zij nog niet kunnen terugkeren naar Syrië. Erkent het kabinet dat deze verantwoordelijkheid ook geldt voor andere gastlanden die op dit moment ook Syrische vluchtelingen opvangen en beschermen, zoals Nederland dat nu ook doet? Zo ja, kan het kabinet toelichten waarom Nederland wel heeft gekozen tot een aanscherping van het landenbeleid, terwijl in de geannoteerde agenda staat dat Nederland gastlanden wil blijven ondersteunen om vluchtelingen uit Syrië op te vangen zolang het niet veilig genoeg is om terug te keren?

Griekenland

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben recent kennisgenomen van het kabinetsbesluit om asielzoekers weer terug te sturen naar Griekenland.¹ Kan de Minister nader toelichten hoe de omstandigheden, volgens de Minister, zijn verbeterd? Kan de Minister concreet aangeven welke projecten en welke middelen hiervoor zijn vrijgemaakt? Deze leden wijzen hierbij op het verslag van het feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland van iets meer dan een jaar geleden.² Het onderzoek stelt onder meer dat er nog veel obstakels zijn voor toegang tot documenten, sociale voorzieningen, werk en huisvesting. Kan de Minister aangeven op welke punten sinds de opstelling van het feitenonderzoek in september 2024 forse verbeteringen zijn geweest? Op welke punten hebben Nederlandse investeringen bijgedragen aan een verbetering? Kan de Minister hiervan concrete voorbeelden geven?

Kan de Minister reageren op de bevindingen van het rapport van hulporganisatie Refugee Support Aegean?³ Het rapport stelt onder andere dat in veel kampen sprake is van gebrekkig onderhoud, slechte woonomstandigheden en slechte sanitaire voorzieningen. Het rapport stelt tevens dat grote groepen kampbewoners weinig tot geen financiële ondersteuning ontvangen wat hun mogelijkheden om basisbehoeften te betalen ernstig beperkt. Ook de toegang tot adequate gezondheidszorg en bescherming is ernstig tekortgeschoten in veel kampen, wat de fysieke en mentale gezondheid van bewoners onder druk zet. Bovendien is er weinig tot geen gerichte ondersteuning om erkende vluchtelingen te helpen integreren in de samenleving, zoals hulp bij taal, werk, huisvesting buiten de kampen of participatie in lokale gemeenschappen. Op welke vlakken ziet de Minister substantiële verbeteringen en hoe kan de Minister dit concreet bewijzen? Kan de Minister per knelpunt aangeven wat de stand van zaken is? Hoe is de situatie, per knelpunt, verbeterd sinds eind 2024?

Kan de Minister aangeven op basis van welke bronnen de conclusie is getrokken dat asielzoekers weer overgedragen kunnen worden aan Griekenland? Kan de Minister de onderliggende ambtelijke en juridische

¹ NRC, 15 januari 2026, «Van Weel: Nederland gaat weer asielzoekers terugsturen naar Griekenland, na investeringen in opvang» (<https://www.nrc.nl/nieuws/2026/01/15/van-weel-nederland-gaat-weer-asielzoekers-terugsturen-naar-griekenland-na-investeringen-in-opvang-a4917777>).

² 3 september 2024, Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland september 2024 (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2024/09/03/verslag-feitenonderzoek-naar-statushouders-in-griekenland-september-2024>).

³ Refugee Support Aegean, juni 2024, «Refugee camps in mainland Greece» (https://rsaegean.org/wp-content/uploads/2024/05/RSA_RefugeeCampsMainland.pdf).

adviezen die tot dit besluit hebben geleid met de Kamer delen? Zo nee, waarom niet? Welke andere EU-landen hebben besloten om asielzoekers weer terug te sturen naar Griekenland?

Inbreng van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken van 22 en 23 januari. Deze leden maken graag van de gelegenheid gebruik om enkele vragen te stellen aan de Minister hierover.

Werksessie I – Duurzame benaderingen van terugkeer en herintegratie

De leden van de CDA-fractie lezen dat tijdens deze werksessie zal worden gesproken over duurzame benaderingen van terugkeer en herintegratie van vertrekplichtige vreemdelingen. Deze leden vragen het kabinet welke concrete inzet het voor ogen heeft tijdens deze strategische discussie. Daarnaast vragen deze leden het kabinet hoe de recente algemene oriëntatie op de Terugkeerverordening zich verhoudt tot deze discussie. Ook vragen deze leden hoe het kabinet aankijkt tegen de effectiviteit van verschillende vormen van herintegratieondersteuning.

Werklunch – Terugkeer naar Syrië en Afghanistan

De leden van de CDA-fractie nemen kennis van het voornemen om tijdens de werklunch te spreken over het bevorderen van terugkeer naar Syrië en Afghanistan. Deze leden vragen het kabinet welke concrete stappen het kabinet van de Europese Commissie verwacht bij het ontwikkelen van een meer gecoördineerde EU-aanpak ten aanzien van de terugkeer van Syriërs en binnen welk tijdpad het dergelijke voorstellen verwacht. Ook vragen deze leden hoe het kabinet verwacht dat de Europese Commissie borgt de omstandigheden voor terugkeerders in Syrië te verbeteren.

Ten aanzien van Afghanistan vragen de leden van de CDA-fractie hoe het kabinet de spanning beoordeelt tussen het niet erkennen van het Taliban-regime en de noodzaak om terugkeer te bevorderen. Welke praktische mogelijkheden ziet het kabinet om toch vooruitgang te boeken bij het organiseren van terugkeer waarbij wordt gewaakt dat de minimale contacten met het Taliban-regime niet uitgebreid worden? Daarnaast vragen deze leden hoe het kabinet waarborgt dat gezamenlijke inzet van EU-landen gaat leiden tot hogere terugkeercijfers.

Werksessie II – Versterken van het Schengengebied: interne veiligheidsmaatregelen om secundaire migratie binnen Schengen te voorkomen

De leden van de CDA-fractie lezen dat het Voorzitterschap een brede discussie wil voeren over maatregelen tegen secundaire migratie en ter versterking van de interne veiligheid binnen Schengen. Deze leden vragen welke specifieke aandachtspunten Nederland ziet bij andere lidstaten op het gebied van buitengrensbeheer en secundaire migratie, en op welke manier deze verbeterd kunnen worden.

Tot slot vragen de leden van de CDA-fractie welke concrete stappen het kabinet zet om de informatie-uitwisseling en samenwerking tussen lidstaten te verbeteren. Kan de Minister aangeven waar de Minister verdere versterking noodzakelijk acht?

Inbreng van de leden van de JA21-fractie

De leden van de JA21-fractie hebben met bijzondere belangstelling kennisgenomen van de geagendeerde JBZ Raad en de daarbij behorende documentatie en wensen in dat licht enkele vragen en kanttekeningen naar voren te brengen.

De leden van de JA21-fractie hebben de Minister-President een notitie aangeboden met een voorstel voor een nieuw interpretatieprotocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Het kabinet verwijst in de beantwoording op onze vorige vragen hierover naar een brede verkenning in het kader van de motie Van Zanten/Boomsma.⁴ Wanneer komt het kabinet met deze verkenning? Kan het kabinet apart ingaan op de afzonderlijke voorstellen van deze notitie?

Nederland vormde een kopgroep met gelijkgezinde lidstaten, met onder andere Denemarken en Italië, om te komen tot «innovatieve oplossingen» en verdere aanscherping van het migratiebeleid. Welke status heeft deze kopgroep nu? Is deze uitgebreid met andere landen? Vindt hiermee nog apart overleg plaats? Hoe verhoudt deze kopgroep zich nu tot de groep van negen landen die een gezamenlijke brief stuurden over de interpretatie van het EVRM?

Op 10 december vond een ministeriële conferentie plaats bij de Raad van Europa in Straatsburg. Wat was de inzet van Nederland op die bijeenkomst? Graag een toelichting op de Nederlandse inbreng en inzet, het verloop van die bijeenkomst, en de uitkomsten ervan.

In hoeverre heeft Nederland zich daar achter de voorstellen geschaard van leden van de JA21-fractie voor een nieuw interpretatie-protocol bij het EVRM? Steunt het kabinet de inzet om de politieke ruimte voor het kabinet om beleid te maken te verruimen, en zo ja, hoe?

Over een paar maanden vindt dus de volgende bijeenkomst plaats in Moldavië waarbij het streven is om tot een politieke verklaring te komen over de interpretatie van het EVRM. Welke overleggen vinden op dit moment plaats ter voorbereiding van deze verklaring en de inhoud ervan? Wat is de inzet van het kabinet daarbij? Graag een toelichting. Is het kabinet bereid om een toelichting te geven op de specifieke inhoudelijke inzet van deze onderhandelingen en de motivatie daarachter?

In het verslag van de JBZ-raad in december stelt het kabinet dat de inzet van het kabinet is dat deze de status krijgt van een interpretatieve verklaring.⁵ Kan het kabinet dat toelichten? Wanneer is formeel sprake van een «interpretatieve verklaring» en welke procedure geldt voor het bepalen of daar sprake van is? Moet deze dan worden onderschreven door twee derde van de leden van de Raad?

In dit verslag staat tevens: «In de conclusies is ook opdracht gegeven aan de Secretaris-Generaal om internationaal een dialoog te voeren over migratie. Nederland zet erop in dat deze dialoog ertoe zal leiden dat jurisprudentie, bijvoorbeeld van het EU Hof van Justitie, meer in lijn wordt gebracht met uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.» Kan het kabinet dit toelichten? Welke specifieke jurisprudentie moet «meer in lijn» worden gebracht met de uitspraken van het Europese Hof? Graag een aantal voorbeelden over de belangrijkste uitspraken waar

⁴ Kamerstuk 32 317, nr. 983.

⁵ Kamerstuk 32 317, nr. 987.

op wordt gedoeld. Hoe verhoudt dat zich tot de inzet om juist een nieuw interpretatieprotocol op te stellen voor het EVRM?

De gezamenlijke verklaring van de Ministers over de bijeenkomst op 10 december – «Joint follow-up letter from the undersigned Ministers on the operationalisation of new and innovative solutions to counter and prevent irregular migration to Europe» – is erg abstract geformuleerd.⁶ Er staat onder andere: «The EU and its Member States, together with key partner countries, need to continue enhancing the comprehensive partnership approach, of which migration management is a fundamental part, and expand it with new and innovative solutions. This will require us to further develop innovative solutions, creating necessary conditions within the EU legal framework and policies to ensure that these partnerships are practical and sustainable.» Welke innovatieve oplossingen betreft het dan? In de verklaring wordt verwezen naar het belang om «in the earliest possible stages» te proberen om «prospective partner countries» te betrekken. Welke stappen worden hiertoe door het kabinet gezet? In hoeverre wordt daarmee samengewerkt met andere lidstaten en met welke?

De gezamenlijke verklaring van 27-lidstaten «Joint Statement delivered to the Conference of Ministers of Justice of the Council of Europe» stelt dat als het huidige asielsysteem landen onvoldoende ruimte biedt om op te treden tegen migratie en misbruik van het asielstelsel, en nu geen stappen worden gezet om die problemen te kunnen aanpakken, dit juist de rechten en vrijheden die het mensenrechtenverdrag zegt te beschermen zal ondermijnen.⁷ Amen, zo zeggen de leden van de JA21-fractie. Wil het kabinet dit inzicht blijven uitdragen in de komende besprekingen?

Bovenstaande verklaring werd getekend door 27 landen, waaronder het Verenigd Koninkrijk, maar niet door Frankrijk of Duitsland. Waarom tekenden deze landen niet mee? Is het kabinet bereid om met deze twee belangrijke lidstaten in overleg te treden om hen te bewegen tot steun voor deze voorstellen en met het oog op breder draagvlak voor de geplande verklaring van Chiinâu?

De leden van de JA21-fractie lezen in deze stukken een bevestiging dat de huidige EVRM-jurisprudentie een belemmering kan vormen voor de effectieve implementatie van onderdelen van het nieuwe migratiepact, zoals terugkeer en detentie. Kan het kabinet dat bevestigen? Erkent het kabinet dat zonder een nieuwe interpretatieve verklaring de nieuwe EU-instrumenten (Terugkeerverordening, veilige derde landen, hubs) tegen te veel praktische en juridische belemmeringen op zullen lopen?

De leden van de JA21-fractie hebben eerder gevraagd naar een fundamentele herziening van het asielstelsel, waarbij opvang en procedure worden geëxternaliseerd en het perverse stelsel dat illegale inreis loont en beloont, wordt weggenomen. Het kabinet verwijst naar een lopend onderzoek bij Clingendael over externalisering dat begin 2026 klaar zou zijn.⁸ Kan het kabinet toezeggen om op zo kort mogelijke termijn en in ieder geval binnen één maand na ontvangst een kabinetslijn met concrete voorstellen en scenario's naar de Kamer te sturen?

Deelt het kabinet de visie dat een stelsel waarin asielverzoeken in beginsel uitsluitend buiten EU-grondgebied kunnen worden ingediend en illegale inreis leidt tot uitsluiting van toegang tot de asielprocedure in de lidstaat

⁶ Kamerstuk 32 317, nr. 987, bijlage 2025D52678.

⁷ Kamerstuk 32 317, nr. 987, bijlage 2025D52676.

⁸ Kamerstuk 32 317, nr. 983.

van binnenkomst, uiteindelijk het meest effectief is om mensensmokkel tegen te gaan? Zo nee, waarom niet?

Bij de schriftelijke inbreng bij de vorige JBZ-raad hebben de leden van de JA21-fractie gevraagd naar de notitie van de voormalig Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen Bossuyt getiteld «How to meet the concern expressed by Nine EU Leaders» die op verzoek van de Belgische premier is opgesteld. Het kabinet gaf aan kennis te hebben genomen van deze notitie en te werken aan bredere verkenning naar de modernisering van verdragen naar aanleiding van de motie van de leden Van Zanten en Boomsma.⁹ Veel van de 28 voorstellen in die notitie betreft echter geen herziening van verdragen maar van EU-wetgeving. Kan het kabinet ingaan op deze afzonderlijke voorstellen? Heeft het Belgische kabinet inmiddels gereageerd op deze voorstellen?

In het licht van de lopende onderhandelingen over veilige derde landen en de EU-lijst van veilige landen van herkomst stelt het kabinet dat de nieuwe regels «een belangrijke aanvulling» op het pact vormen en meer ruimte bieden voor versnelde of externe procedures. Kan het kabinet concreet aangeven hoeveel zaken per jaar het denkt te kunnen afdoen met het veilig derde land concept en externe procedures, en hoe dit zich verhoudt tot de totale instroom? Klopt het dat een herkomstland nu ook gedeeltelijk veilig kan worden verklaard, als onderdeel van de wetgeving over veilige herkomstlanden?

De leden van de JA21-fractie hebben eerder hun steun uitgesproken voor het gebruik van veilige derde landen en de toepassing van het veilig derde land concept, maar met de nadrukkelijke wens het bandencriterium te schrappen. Het kabinet erkent dat schrappen niet haalbaar bleek en dat nu een compromis geldt waarin óók doorreis of een overeenkomst met het derde land voldoende kan zijn. Kan het kabinet een inschatting geven hoeveel asielzoekers kunnen worden verwezen naar deze derde landen?

Welke stappen onderneemt het kabinet op dit moment om afspraken te maken met veilige derde landen om terugkeer en opvang daar mogelijk te maken? Graag een toelichting. In welk stadium bevinden deze voorbereidingen zich? Is het kabinet bereid om zo snel mogelijk alle benodigde stappen te zetten hiertoe? Kan het kabinet aangeven welke derde landen hiervoor in aanmerking komen?

Lidstaten wordt gevraagd door de voorzitter te reflecteren op terugkeer naar Syrië. Is het kabinet bereid om nadrukkelijk het belang naar voren te brengen dat zo snel mogelijk wordt begonnen met het herbeoordelen van tijdelijke asielstatussen en daarvoor de samenwerking te zoeken met andere landen? Welke andere landen gaan over tot herbeoordeling van reeds verleende asielstatussen of overwegen dat te doen? Kan het kabinet daarin samenwerken in een «kopgroep» van gelijkgestemde lidstaten?

Het kabinet zegt in te zetten op een gecoördineerde EU-aanpak in samenwerking met Syrië en andere landen in de regio. Welke aspecten zou een dergelijke aanpak volgens het kabinet moeten bevatten? Is het kabinet het eens met de leden van de JA21-fractie dat dit wel zo snel mogelijk gestalte moet krijgen?

De EU heeft onlangs 620 miljoen toegezegd voor de re-integratie van Syrische terugkeerders. Hoe wordt dat geld besteed? Op welke manier wordt het daarmee makkelijker gemaakt om statussen te herbeoordelen? Het kabinet stelt dat een nieuw ambtsbericht begin 2026 nodig is voor

⁹ Kamerstuk 32 317, nr. 983.

herbeoordeling van statushouders uit Syrië. Wanneer wil het kabinet beginnen met het herbeoordelen? Graag een overzicht van de tijdlijn die het kabinet beoogt.

Hoeveel capaciteit bij de IND wordt gereserveerd voor het herbeoordelen van deze statussen? En hoe verhoudt dat zich tot de andere uitdagingen voor de IND zoals het wegwerken van achterstanden? Overweegt het kabinet om een speciaal team in te richten voor het herbeoordelen van deze statussen? Welke ruimte en mogelijkheden ziet het kabinet om hiervoor aanvullende mensen aan te nemen? Graag een toelichting. De leden van de JA21-fractie constateren dat Zweden afspraken met Syrië voorbereidt om veroordeelde criminele Syriërs terug te sturen, terwijl Nederland zich voornamelijk richt op «vrijwillige terugkeer». Welke afspraken maakt de Zweedse regering en kan Nederland hier aspecten van overnemen dan wel zich daarbij aansluiten?

Het kabinet meldt dat Nederland en Oeganda een Letter of Intent hebben getekend voor een kleinschalige pilot van een transithub voor vertrekplichtige vreemdelingen uit de regio, maar beroept zich op diplomatieke vertrouwelijkheid en herhaalt slechts dat alles «in lijn met nationaal, Europees en internationaal recht» moet zijn. Kan het kabinet wat preciezer aangeven wie tot de beoogde doelgroep behoren en op grond van welke indicatoren het project wordt beoordeeld?

Inmiddels is overeenstemming bereikt ten aanzien van de solidariteitspool in het kader van het Asiel en Migratiepact. Op grond daarvan moeten 21.000 asielzoekers worden doorgeplaatst, maar er zijn nu minder dan 9.000 plekken toegezegd, ook omdat onder andere Nederland (terecht) kiest voor financiële compensatie. Accepteren landen als Griekenland en Italië nu dat als gevolg van deze afspraken zij veel grotere aantallen asielzoekers zullen moeten opvangen? Hoe groot acht het kabinet de kans dat dit secundaire migratie naar Nederland daadwerkelijk significant gaat beperken?

Onlangs werd bericht dat Nederland na vijftien jaar doorreizende asielzoekers kan terugsturen naar Griekenland. Dat is een zeer goede ontwikkeling. In hoeverre is dit juridisch getoetst en berust deze aankondiging op concrete verbeteringen in Griekenland?

Het kabinet wijst erop dat lidstaten die de regels van het Dublin systeem blijven schenden door de Commissie kunnen worden aangemerkt als lidstaten met systemische tekortkomingen waardoor bijdragende lidstaten niet langer verplicht zijn solidariteit te leveren. Is het kabinet bereid om, als ondanks deals met Italië en Griekenland de feitelijke overdrachten vanuit Nederland achterblijven, actief in de JBZ Raad en richting de Commissie aan te sturen op zo'n constatering van systemische tekortkomingen en om in dat geval de Nederlandse solidariteitsbijdrage richting deze landen op te schorten?

Kan het kabinet aangeven hoeveel personen Nederland in 2026 en 2027 concreet beoogt over te dragen op basis van Dublin?

Klopt het dat Nederland de verantwoordelijkheid neemt voor eerdere asielzoekers uit Griekenland die niet konden worden teruggestuurd? Om hoeveel mensen gaat dit over de afgelopen tien jaar, per jaar? En om hoeveel mensen gaat het bij Italië? Kunnen deze oude Dublincasussen met Griekenland worden gebruikt om nieuwe verplichtingen in het kader van de solidariteitsbijdrage weg te strepen?

Hoeveel geld draagt Nederland bij aan (projecten rond) de opvang in Griekenland?

Worden alleenstaande mannelijke asielzoekers op dit moment teruggestuurd naar België? Hoe staat het met de gesprekken met de Belgische regering hierover, mede naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State dat daarbij sprake zou zijn van schending van artikel 3 EVRM? Hoeveel mannelijke asielzoekers zijn er uit België die niet konden worden teruggestuurd en wat is daarmee gebeurd?

Vindt het kabinet dat het bestaan van een nieuwe afspraak met Griekenland niet automatisch betekent dat eerder gesignaleerde systemische tekortkomingen zijn opgelost? Welke objectieve criteria hanteert het kabinet om te toetsen of de feitelijke opvang en procedurele omstandigheden in Griekenland thans toereikend zijn, en welke stopknoppen gelden als dat niet het geval blijkt te zijn en dreigt dat de afspraak in het geding komt bij de rechter(s)?

In de stukken erkent het kabinet dat terugkeer naar Afghanistan complex is door het gebrek aan erkende autoriteiten en de minimale operationele contacten met de Taliban en dat zelfs vrijwillige terugkeer slechts beperkt ondersteund kan worden. Tegelijk verzoekt Nederland samen met 19 andere lidstaten de Commissie om een gezamenlijke EU-aanpak. Wat is de concrete inzet van Nederland in die oproep? Wordt daarin expliciet gevraagd om een minimale, strikt operationele relatie (via derde landen) gericht op identificatie, reisdocumenten en terugkeer? Welke categorieën Afghanen (bijvoorbeeld veroordeelde criminelen) krijgen daarin prioriteit, en welke tijdslijn wordt daarbij beoogd?

Inbreng van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van de agenda voor de informele JBZ-Raad te Cyprus. Hier zijn nog een aantal vragen over.

De leden van de BBB-fractie hebben van begin af aan al grote zorgen over het migratiepact en een eenduidige en gelijke invoering hiervan. Hoewel het pact uitgaat van jaarlijks minimaal 30.000 relocations of 600 miljoen euro, is daar nu maar een fractie van overgebleven. Slechts 8.921 opvangplekken zijn toegezegd door lidstaten en ook financieel wordt maar een kwart van het afgesproken bedrag geleverd. Meerdere lidstaten hebben bovendien forse kortingen bedongen omdat zij zelf een «significante migratiesituatie» zouden hebben. Nederland krijgt geen enkele korting en draagt het volledige aandeel af. Waarom doet Nederland dit, vragen de leden van de fractie zich af. Deelt de Minister de mening dat Nederland ook een «significante migratiesituatie» heeft en dat wij daarom ook die korting zouden moeten krijgen?

Tegelijkertijd weigeren Hongarije en Slowakije helemaal om mee te doen, zonder dat de Raad daaraan consequenties verbindt. Tot extra zorgen leidt het feit dat Duitsland en Frankrijk van plan lijken de toegezegde opvangplekken grotendeels niet met nieuwe relocations in te vullen, maar via Dublin compensaties. Daarmee wordt geen enkele daadwerkelijke plek gecreëerd. Spanje heeft in een stemverklaring aangegeven dat dit in strijd is met de bedoeling van het pact en dat dit de solidariteit binnen de EU uitholt. De leden van de BBB-fractie willen graag duidelijkheid over de vraag of dergelijke Dublin compensaties inderdaad door grote lidstaten worden ingezet en, zo ja, hoeveel feitelijke relocations er dan nog overblijven. Ook willen deze leden weten hoe groot het risico is dat dit gedrag een precedent schept voor volgende jaren, want op deze manier wordt het hele pact lam gelegd.

Ook de discussie over terugkeer naar Afghanistan en Syrië vraagt om helderheid. De leden van de BBB-fractie staan er al langer op dat afgewezen asielzoekers, zeker degenen die een gevaar vormen, daadwerkelijk moeten worden uitgezet. Nu blijkt dat Duitsland via Qatar al meer dan honderd Afghanen heeft uitgezet met een strafrechtelijk verleden en dat de Europese Commissie gesprekken voert met de Taliban. Kan de Minister duidelijk aangeven hoe Nederland hierin zit en hoe deze gesprekken verlopen? Kan de Minister ook toelichten of Nederland Afghanen met een strafrechtelijk verleden terug kan/gaat sturen?

Voor Syrië geldt dat de situatie in het land zich op sommige plekken stabiliseert en dat vele Syriërs inmiddels vrijwillig zijn teruggekeerd. Verschillende EU-landen scherpen hun beoordeling daarom aan. De leden van de BBB-fractie horen graag welke andere lidstaten, net als Nederland, hun beleid hebben aangescherpt en op welke manier. Ook hoort de fractie graag hoe Nederland gebruikmaakt van het Frontex programma voor vrijwillige terugkeer.

II Reactie van de Minister van Asiel en Migratie